S. Š. TRNOV

K SVJETLU

S. Š. Trnov

K Svjetlu



ZAGREB 1939

Tisak: Narodne tiskare, Zagreb, Palmotićeva ul. broj 3.

Posvećeno čovjeku...

Gosp. Mr. Tomiću

u znak [illegible]

[illegible]

Ah, u ljudi milijona
Vidjeh duše tako malo,
U gdjekojeg tek čovjeka
Srce je toplo zakucalo.

PRVI KORAK

Jednokatna zgrada sred borika,
Gimnazija, problem za me . . .
Pođem u nju prvi puta
Sam, da pitam, da l' me prime.
Kuća ta je iz kamena, lijepa, žuta
U mom selu nema takve.
Htjedoh ući.
Al' na vrati dječarac je jedan bio
Mlađi nešto i obučen lijepo, gradski.
»Ne možete ovdje«, povišenim glasom reče,
A drug njegov, shvatio sam,
Sviđam mu se kao biljka ekzotična
I sa strane k nam doskače.
Gledaju me obojica,
A ja crven ko mak poljski,
Snać se ne znam, pođem tamo pod borike
I opazim: obuća je moja jadna i razdrte malo hlače.
Bje mi teško, u grlu me nešto steglo,
I u taj čas
Smijala se grupa djece igrajući,
Ja posramljen, mišljah, da se i ti meni smiju
I odlučim poći kući.
Ali želja ući tamo ne da ganut,
A dječaci sa vratiju otić' ne će.
Mišljah, da se zemlja sa mnom
I sa ljudima grad okreće.
Još ću čekat iako znadem,
Da ne spadam k onim tamo,
Al' ravnatelj da me primi,
Da u školu pođem samo . . .
Nestalo je ipak jednom onih s vrata,
Nesta one igrajuće grupe žamor,
I ja pođoh s pod borika,
Al' kako ću sam u zgradu,
Svud okolo zidi svijetli do ramena,
Doznah kasnije, da je mramor.
Al' kako ću po stubama od kamena,

Sve je tuđe, hladno, fino
U očevoj je ljepše kući od pletera,
Odavle te studen grada,
Prezir i smijeh sviju tjera.
I sjetih se svetih riječi seljačkoga Učitelja,
Što sam čito, što je otac češće pričo:
»Riješite se ljudi mraka«, i u taj mah
Pod nogama osjetio sam i tlo čvršće
I ko nakon nesvjestice
Ja udahnem više zraka.

— — — — — — — — — —

Primili me, postah đakom.
Jednog dana dođu u školu
Otac, majka — ljudi sela,
A drugovi smijali se,
Što je majka tako trošno obučena,
I što seljačka prek ramena
Visi ocu torba bijela.
Al' se s njima ja ponosim . . .
Nema više doba onog,
Nema više školskih klupa.
Od drugova mnogi već je —
I ako mu selo nije, što je meni,
Možda nije to ni krio,
Al' s kojih se nekad smijo,
Često ih je mnogi od tih
Sa respektom pozdravio.
Nema više doba đaštva,
Što sam prošo, to ja znadem.
Al' vjerujte, čujte ljudi,
Ni motika, ni rad kakav još malenog
Nisu me toliko uništili, strli čisto
Ko spoznaja servirana,
Da ja sa sela i dijete gradsko
Nismo isto . . . .
To je bio prvi korak u svijet tuđi,
Ko cjelinu nikada ga, ni sad, drukče ne osjećam.
Jer i sad mi mnogi takvi dadu znati,
Da gospodin nisam fini . . .
Valjda zato, što ne lažem,
Ili možda, što ih poznam,
Pa što vidim, usudim se,
da im kažem . . . . .

MLADOSTI

Pozdravljam te, doba cvjetno, doba bajki,
Kad još ne znaš zloba što je,
Kad na krilu od lahora
Plove rajem misli tvoje.

Časak jedan otvara se
Pred očima bašća sreće,
A za trenak navru suze, ljiljan plače,
Propale su zadnje nade, mladost mrijet će,
ali ne će . . . .

Kao jedra nabujala na pučini,
Tako bilo mlade duše nosit će je,
Drhtaj rose, tračak zore, miris cvijeta
Tako mladost brzo leti, njegujte je!

Ne rušite nevinčetu carstvo priča,
Neka lovi ručicama dugu šarnu,
Anđelići nek' ga nose u čarobne kraje rose,
A u duši izvezite tracim sunca spomen harnu.

Mimoza je cvijetak nježni,
Koji stire čak i dašak.
To je duša mladog bića netaknuta,
Ne diraj je krutom zbiljom, jer bi bila siromašak.

O, dođi mi ponajdraži, bezazleni svijete mali!
Na oblaci ćemo plovit, snove lovit,
I posljednji kada nađem stanak skrovit,
Znadem dobro: za sve one, koji čuše
Nevinčadi titraj duše, ni Bog molbu ne će odbit.



IDEALIST

Sanjarske mu oči plove lako
U daljine tamo bezgranične — — —
Duh prezire materiju.
Neutrtom stazom gazit
Rad drugih su njegve noge vične.

Božanska vatra napunja mu grudi,
Kao azur duša mu je čista . . .
I svijet se kreće, ne smijte se ljudi,
Radi malobrojnih tek idealista.

Prinosit žrtve, duh mu vazda spreman,
Vlastite krvi, to je dijelak sreće,
Iz redova marnih pregalaca reče,
Jedan Galileo, u tamnici strven,
Već očiju mrtvih »Pa ipak se kreće«.

I moj je narod luto crnom noći
U jarmu stenjo sad dulje, sad kraće
Vjekovne patnje, mrak s očiju zdravih
Skinuše, sinko, vječni ideali
Besmrtnoga Duha trebarjevske Braće.

I tebi kad oblak zastre nebo duše,
U mrkloj noći tek munja zablista,
Srce kad, dršće i ne vidi spasa,
Ne gubi nade, svjetla će ti dati
Ismijani, prezirani tek idealista.



SANJA

Usnio sam, sanjao sam:
Ugledah neznano biće
Iznad kala ljudske zloće, u visini,
Gdje sunčane plove niti.
Skromnu, nježnu, punu vjere . . .
Povjerovah gledajući,
Ah, anđelak može biti.
Tepao sam divnom stvoru,
Al' sanjarske kada oči
Plove tamo u visinu,
Zašto stvarnost to obara,
Što nam sanja dočarava.
Zašto sanja tek je sanja,
Kao pjena od sapuna
Ili duga tek varava?
Snatrio sam ja eterom
I tepao dragom biću . . .
Bješe malo pramaljeća njojzi tada,
Kad je sretoh, na mom putu sanjareći.
Plaho, stidno i bez riječi,
Samo oči blage, plave — ko pučina,
Rekle su mi, da me vole.
Da nas jedan put nek vodi
Kroz sve bure našeg vijeka,
Jedna miso nek nas veže:
Pregnut marno, bez uzvrata
Za svakoga, koji strada,
Za bijednika,
Za sve one bez slobode,
Za slaboga, prezrenoga, napuštena,
Sa bolima izmučena — za čovjeka . . .
Za čovjeka? u vrtlogu ovog vijeka:
Kada sila pravo gazi,
Kad istini nijeme usta,
Kad dobrota je riječ tek pusta,
Kada vjere nestalo je u uzore pregalaca,
Kad mudrošću se zloća zove,

Kad sebičnost svijetom vlada,
Kad poštenje strto čeka?!
Znam, što veliš: jest, al' neka,
Radit ćemo za čovjeka . . .
Imaš pravo, rekao sam, nek je tako.
Nije čovjek, koji luta,
Ali vidjeh vrlo često,
Plakale su oči plave
Na početku tvoga puta.
I kad spazih kako pada
S očiju ti kap za kapi,
Pružio sam obje ruke,
Da ne udare suze o tle tvrdo,
Da ne budu jače boli,
Da poštedim plućne spone
I da kamen ne zavapi.
Rekoh nježno: o da, dušo, poći ćemo,
Svejedno je, kuda — kamo . . .
Al' zajedno putem istim,
Makar žučju mirisao.
I teret će lagan biti
I pelin ćemo slatko piti.
Ta i pšenica bolje rodi,
Kada znojem se zalije,
A ruže je miris ljepši,
Kad nad njom marno oko bdije.
Daj mi ruku, moja dušo,
Hajdmo putem i bez strave,
Samo jedno ja te molim,
Nek ne plaču oči plave.
Al' to samo sanja bješe . . . . .
Probudih se i stvarnosti već dan je pao,
Otprhnuo je produkt mašte,
Al' te sanje bje mi žao.



LJUBAV

Uzvišeno čuvstvo sveto,
Što napunja grud čovjeka,
Što nabuja kao rijeka,
Dragom biću ono šapće tek kroz zjene . . .
U stvaranju titraji su snage njene,
Ekstrakt je ono duše plodne . . . . . .
Ta često je zaškripilo
Uže krvničko oko vrata.
Mnogi pogled na stratištu
Mladog bića leden bješe
Rad ljubavi prema rodu,
Radi sreće grude rodne.
Za zapreke ljubav ne zna,
Ona kida međe svake.
Ljubav prava vječno prašta,
Ona veže svijete tajne
I koraca preko rake.
Ah, čovjek bi bolji bio,
Njegovao kad bi ljubav,
Mnogo trnje usahlo bi,
Nestale bi mnoge patnje,
Svaki kutić postao bi dragi, ubav.
Sve što vrijedno svijet imade,
Stvorila je samo ljubav.
Čista ljubav svijet taj drži,
Rad ljubavi Krist je umro,
Rad ljubavi sunce grije, nebo kiši,
Ljubav stvara svako dobro,
Sve, što diše, zori, niče . . .
Hajdmo duhom kroz vjekove:
Padale su hekatombe,

Zaplakalo je cijelo ljudstvo vrlo često,
Al' satanin sruši prijesto
uvjek samo ljubav čista.
Ah, već gledam pokoljenja nova,
Što ljubavi temelj grade i pitaju:
Zašto boli, čemu gladni, goli, bosi?
Ljubav rađa novi svijet,
Ona diže, snaži, stvara,
Al' nju samo **č o v j e k**, **č o v j e k** *nosi.*



ŽENI

Čuvarici doma vjernoj,
Drugu odanom i prijatelju
Pjesmu pjevam . . . .
U danima mračnim, teškim,
Kad je rijedak tihi dom il' željni stanak,
Kad mnoge vrednote skrhane su
Životnom borbom za opstanak.
Kad je vjernost prava rijetka,
Tebi pjevam, svaka ženo,
Koja slijediš divne stope
*Oktavije, Antigone, Imogene, Penelope,**
Naroda je sok životni
Mirni, tihi, sretni dom,
Ti si, ženo, anđeo domu,
Ak' nad njim bdiješ dušom svom.
Borba, koju drug životni
Treba svladat, bila ne znam kako teška,
U rukama bilo pero, na njima lanci,
Il' u tvrdoj zemlji plug,
Svaka borba jeste draga, lakša biva,
Kad je žena svom toplinom svoje duše
Životnome drugu drug.
Kad je žena prava mati,
Koja djeci daje dušu
I kaže im pravi cilj,
I narod će krepak biti.
Bit će snažan vjerom u se,
Budućnost će i njem sjati.
Takav narod ne će mrijeti:

---

* O k t a v i j a, uzor Rimljanke i žene. - Bila je sestra Oktavijana Augusta i žena Antonijeva.
A n t i g o n a, kćerka atičkog kralja Edipa - uzor idealizma i vjernosti.
I m o g e n a, iz Schaekspeareovog „Cimbelina", ideal vjernosti.
P e n e l o p a, iz Homerove „Odiseje", vjerna žena Odiseja, kralja itačkoga.

Lomila ga pakla sila
I olujna ko rat vremena,
Narod taj će vječno živjet,
Ako njegva duša živi,
Ak' su ljudi mu sinovi
I drug njihov vjerna žena.



MAJCI

Sa daleka puta k Tebi, majko, hitam
I na čas ostavljam tuđi, hladni svijet,
Da težinu s duše pred nogam Ti skinem,
Da poljubim žulje na rukama dragim,
Da umornu glavu na njima počinem.

Kao nekoć, majko, kad se vraćah kasno,
Klonulih već snaga od dnevnoga rada,
Sa mirisnih njiva, niz šumske okrajke,
Tad sklopio sam ruke, položio glavu
Na toplome krilu seljačke mi majke.

Tad zatvorih vjeđe i ne mislih ništa,
Al' je divno tako. . . . . . .
Ploviti eterom do vedrih modrina. . . . .
I dugo, dugo snivah bezbrižno i milo
O dobroti ljudi, o njihovoj sreći i moći visina.

Oh, sretnoga li doba, kada svakim danom,
Čutih, dobra majko, kucaj srca Tvog. . . . . . .
Tek što mi oblačka sjena nadvi se nad dušu,
Ti pružila bi ruke ko arkanđeo rajski
I strla b' isti pako sa brigom oka svog.

Oh zato, biće sveto, nad žićem Tvojim strepim,
Jer ove drage oči polako gasnu već. . . . .
Al', srce dobro, nemoj stati, nek Ti je još dugi vijek,
Jer divno je na Tvojem krilu osjetit srećne trene. . . . .
U danima patnja ono mi je bilo, ah, jedini lijek.

I sada bolnom dušom i koracima teškim
Ah, žurim k Tebi, majko, i bježim hladni svijet. . .
Počinut samo malo na uzglavljima svetim
I nek je onda pregnut i stradati i mrijet.

DOMOVINI

Ah ljubim Te, domovino,
Kao oko eter plavi
Kao duša boli tajne,
U stihove skladam Tvoje
Patnje, radost, vijeke sjajne.

Treper zvijezda Tvoga neba
Miris zemlje, šapat šuma
Stvara duši sliku bajnu,
S cvijeća Tvojeg suze moje
Uspomenu pletu trajnu.

Vrisak čeda iz kolijevke,
Lelek mnoštva mučenika iz tamnica,
Gore, polja, more Tvoje,
Kaplje s čela radenika
Dijelovi su moga srca, duše moje.

I ideja iz kućica Tvoga sela,
Što je kadra oprat lice pravdi ljudskoj,
Rodila se s krvlju, znojem djece Tvoje:
»Brat je onaj, pod teretom koji pada, on nek vlada,«
I ta miso krvi Tvoje, to je dijelak duše moje.

Domovina moja nije
Tek apstraktni pojam neki,
Kako shvaća iz salona samozvana tek elita,
Nego njena povijest cijela,
Bol i radost, duša djece s njom slita.

Čuj me, dome, lutao sam u tuđini,
Al' tamo je tako hladno. . . . .
Ne kucaju tamo srca kao Tvoje.
Zaklinjao sam vjetrić tihi,
Nek Ti nosi misli moje, dušu moju, ah, sve moje. . . . .

Tad gledala me Tvoja zvijezda jedne noći
Tamo gore iz svemira.
Malena je, al' njen tračak divno sija,
Čeznula je kao i ja u samoći. . . . .
*Šapnule mi drûge sjene: »To je tvoja Kroacija«!**

Orosiše mi se oči za dalekim dragim žali,
Oh, kad duša progovara, kad titraju njeni vali. . . .
Dahom svojim pozdravljam Te, moj svjedoče, sa visine,
Ti ureži zrakam svojim: ljubav moju,
Drhtaj srca, čežnje moje na oltaru domovine!

Pustite me, ljudi hladni, bježite me,
Ne dirajte nježno cvijeće moje duše.
Neka miri, miluju ga traci zvijezde sa visina,
I kad će mi lice blijedit, oko gasnut,
Vinut će se uzdah smiren: »Nek je sretna domovina«!



* Croatia, planetoid rednog broja 589.

OPORTUNIST

Ta usud je tako reko
Još kad je pio majčino mlijeko,
Makar za druge naopako:
Da se znoje, živòtare,
Kasno liježu, rano ustaju. . . .
Da si krušac mukom stiču
Ne smeta ga, da za nj rade,
Ta usud je reko tako,
Da mu život teče lako.
Zato treba živjet znati:
Slatko cerit svakom lice.
Ako li pak gdje ustreba,
Svinut kičmu tiho, skromno, na sve strane.
Ne smeta ga baš premnogo,
Dođe l' u sukob s principima
Čovještva il narodnima.
Glavno, da on meko sjedi,
Da mu ležaj topao, mekan.
Da je stol pun slasnih jela,
To je sposobnost bogodana.
Čemu tricam tratit vrijeme:
Boriti se za drugoga,
Za sveljudske ideale.
Zar ne, to je poso utopista,
U jeziku njemu stranom, idealista.
Jest, ne za tebe, crna dušo, računđijo, oportunista.
Na tuđ račun je živjet vičan,
Ta čovjek mora bit praktičan.
Običaje on doduše
I na branik pravde stati,
O prsa se lupat, vatru sipat na nepravdu,
I još štošta. . . .
Al' smišljeno sve to lijepo,
Kad je vrijeme bezopasno
I kada se to isplati.

SVJETLA VIŠE . . .

Slušao sam tužbu tvoju, prijatelju,
Na nedaće, koje tište nemoćnika.
Srca u njoj vidjeh, osjećaja nađoh mnogo:
Sve teškoće, svu gorčinu tog života. . . .
Čovječnost je, vidio sam, na tle pala,
A ja gledah grozne slike, nagrđene,
Teško shvatljivih ideala.
Vidjeh silu, kako bičem pravdu goni,
A istini, bjehu usta gvožđem slita.
Dobrota je u zabiti bila skrita,
A ruka joj, ko raspetom, svaka za se
Sa lancima bje ovita.
Činjenica vidjeh môre, prijatelju,
Al' sve sivo, crno, mrtvo, besizgledno,
I dijelak neba vedrog, koje gledah
S tvoje tužbe, nestalo je sa obzorja.
I sve mi se čini tako jadno, tako bijedno. . . .
Govorio jesi, druže, držeći se čak principa,
Ali vjere baš nimalo u njih nemaš.
Istina je, realnost je kruta, neumolna i bez srca.
I led, on je jako hladan,
Al' i zimi po tom ledu sunce sja,
Za sveljudske ideale, po principu dakle tvojem,
Borbu vodit, znam, je teško,
Al' baš potom čovjek jesi. . . .
Više vjere u se, u ideju, svjetla više,
A ne svuda tako teška kao môra apatija.



SAVO, RIJEKO NAŠIH BOLI . . .

Draga rijeko, Savo moja,
Kroz domaju malu tečeš.
Posestrina sa sjevera tvoja buči,
A ti šumiš kano granje šuma naših. . . .
Ko narodna duša mirna
Mirno teče voda tvoja,
Al' katkada uzburkana
Lomiš, topiš, nosiš, kidaš
I u bijesu sa vihorom
Ipak stalno . . . . . stoljećima
Naroda jednog čitavoga
Simfoniju mučeništva intoniraš.
Od poroda naroda mog
Tisuć ljeta još i više,
Slušaš njegov plač i pjesmu.
Slijediš njegve stope svake
I put križni do raspeća. . . .
Ah, često bje zamračeno
Nebo cijelo poput noći
I Zapad je mirno snivo . . .
Dok u tvojim valovima
Tvoje djece miješala se krv iz rana,
S krvlju ljudi Kurdistana.
U zrcalu tvoga lica
Gledao sam . . . .
Ah, što smisliše vrazi pakleni:
»Vlast od Boga svaka ističe« —
Govoreći, ruku skrštenih, duše čiste,
Na usijan, žarni prijesto
Oni kmetu, buntovniku daše mjesto.
A prah onaj i krv pečenu
Nosio je vjetar tamo,
U valove tihe tvoje. . . .
Tamo bje mu grob i raka,
Al' prah i krvca oskrnjena
Sjajila je, poput Križa na Golgoti, usred mraka. . .
Al' ti, Savo, dalje šumiš

Vjetar, bura drvlje lomi,
S žala tvog se miso rodi:
»Bespravni i pogaženi, k uskrsnuću i slobodi!«
U povijesti ali cijeloj
Ne bje strana tol krvavih
Kao zadnje ove što su.
Kmeta nema, ali jao,
Neviđenim još pod bićem
Moj je narod u procjepu
Zacvilio, zastenjao. . . .
A ti, Savo, Savo moja,
Slušaš jauk, krik i kletve
Sa pećina i iz kula
Viču muke braće naše,
S našeg mora i s ravnice
I ti kriješ vapaj smrtni
Ispod zida Mitrovice.
I dok narod jedan cijeli
Pada ko On pod teretom,
Svijet Zapada mirno sniva
Savješću već umrtvljenom, podlom, kletom.
Savo, rijeko naših boli,
Bit ćeš rijeka pjesme naše.
Hrvatska će obnovljena
I slobodna jednom stati,
Tad me ,rijeko, nemoj zvati,
Jer ću poći tam daleko
Nošen tvojim svetim vali,
Da i druge boli gledam . . .
Što su slite u jednom carstvu.
Moj će narod tad slobodan
Nosit dio, kao i ti bol u more
Svoj udio: jedinome, suverenom čovječanstvu.



MORE

More, more. . . . .
Pluće jednog si naroda.
Narod onda tek je narod,
Kada morem svojim brôda.
Mora ima mnogo, mnogo,
Al' košto je more naše
Pod Mosorom, Velebitom, Biokovom
Do Lovćena dolje tamo:
Svuda šumi, svud talasa,
More naše . . . .
I daleko šumeć javlja:
Hrvati su narod potpun,
Nisu stalež, roblje, klasa.
More, more. . . . .
Na pučini diže l' vale
Bura, jugo ili maistral,
Vjek za tobom duša čezne
More moje . . . .
Samo da tvoj romor čujem,
Tek da taknem nogom val. . . .
I doći će ono doba,
Kad će sveti s krša »signum«
I s jarbola ponosito lepršati,
A Hrvat će lance zbacit
I na vrh krševit stati,
Zemlju, more okom proći,
Odahnuti, al' ko čovjek i idejom
Ljudstvu pravac puta dati.



SLOBODI

Sini sunce sa visine
I rasprši crne, ledne oblačine
ropstva tmine.
Zrak je teški, tišti dušu
I sapinje dah u pluću.
Lanci kleti na rukama,
Noga ne će več da hodi,
Oko tužno u visini
Gleda ševu u slobodi.
U tamnici samo vapaj,
Boli, kletve mučenika
Gone bijesom nesmiljenim
Pomahnitan rod silnika,
Slobodna tek pjesma blaži
Čistu dušu pravednika.
Katkad se je probudila
Iz sna teška savjest koja
Gledajući krv kapati
Sa lanaca nepokoja.
I mnogi je viko gromko
Na braniku za slobodu,
Al' sve dalje crni dani
Teku čovjekovu rodu.
Ista je zemlja šaptat stala
Drhtajući s groznih zala:
»Otvorite zdrave oči,
Neka roblje progovori.
Neznanje je lanac teški,
Ta i roba nebo stvori«.
Slušajući sa portfelja
I ljudi su vikat stali:
Za slobodu , za pravicu
O prsa se udarali.
Jedan drugom u potaji
stiskali su toplo ruke,
A pred mnoštvom: »Daj slobode,
Mi ne ćemo gledat muke«.

I tad bi se u sjedištu izmjenili
Pa dakako, zasjeli su drugi, čisti,
Gleda raja: druga jesu tek imena,
Al' je sistem osto isti.
Ne govori raja više,
Nego drvlje, zemlja, kamen:
»Krv vam vrije ko i prije,
Ak' već nije noć očima
Neka bude barem sjena«.
Ta dakako, znadu oni:
Ropstvo duha ima moći,
Ono drži silne snage
Uspavane u nemoći.
Al' da braći svijeta cijelog
Slobodarsko sunce grane,
Tek bi onaj krušac jeo,
Koj' imade žuljne dlane.
I pregalac bezimeni,
Koji umom borbu vodi,
Za ideju pravičnosti, za slobodu. . . .
Da robovi ljudi budu,
Da se ljudstvo preporodi.
Ah, slobodo, zdravlje ti si,
Riče šumom zvjerka mala.
Zdravo, moja slobodice,
Sa drveta prhne ptica, pa zapjeva
I nestane u visini sa zemljice.
A u grmlju gmizavac se neki skrio
I slobodu šuštajući pozdravio.
Ko ukopan stajao sam,
Vjerujte mi, moji ljudi,
U glavu mi nije išlo baš nikako,
što za ropstvom brata svoga
»Kruna bića«, čovjek žudi.
Na humak sam jedan sjeo
Već satrven s puta toga,
I »kulture« znake skido
Sa umorna tijela moga.
Oko suho, usta nijema,
Tek misao, — al' i ona
Puzi lijeno, valjda drijema:
Slobodna se ptica vine u visine, ...
U dubinam morskim dolje
Slobodne su bića volje.

Čovjeku je zemlja mati,
Po njoj mučno noge hode,
Ta u njoj će mira naći,
Dosta mjesta i slobode.



BUNTOVNIKU

Pozdravljam te, duše smjeli,
Što otvaraš pečaćena oku vrata,
Što zvijezdu za kom čovjek žudi,
Približuješ s nedohvata.

Otkad zemlja oko sunca
Stala se je okretati,
Otkad čovjek istom poče život ovi,
Svuda stavljaš, u duši i prirodi, »zašto« novi.

Zašto, zašto vječno pitaš,
Buntovniče, s vrha glednog
I otvaraš nove pute i vidike
Čovječanstva ovog bijednog.

Oh, koliko u neznanju odapelo
Iz preuskog horizonta već je strijela,
Ljudstvo jadno hoteć sapet duh genija,
Al' su uvijek pobijedile plod donesle
snage duha, rane tijela.

Duh Giordana Bruna, Kopernika i Pasteura*
i još drugih revolucionera,
Duh Istine i Slobode i Pravice, ne bojte se,
da kad mrijet će
Duh kućica našeg sela, duh žuljeva
Buntovan je, on razara što ne valja,
bolje stvara, svijet pokreće.

Oh vini se, duše čisti, stvaraoče božanskoga!
Zraka svjetla baš u tmini jasno blista,
Ja vjerujem tvome duhu, ja se nadam,
Bio prognan ili gladan, ali nikad nihilista.



* Giordano Bruno, revolucionar duha, spaljen na lomači 17. veljače 1600. na Campo Fiori u Rimu.

KAD SE NADA SVAKA GUBI . . .

Na operacionom stolu leži žena
Tridesetih ljeta,
Družica je mužu vjerna,
A dječici majka blaga.
Nek' majčica živi draga,
Uzdasi se teški čuju,
A časovi beznadni su, dugi, lijeno teku
Muče, nište, život truju . . .
Izbezumljen pogled oca djece, njenog druga
Izgubljen je u daljini . . .
Ko hrast bura, slomila ga u mah tuga.
Kad se nada svaka gubi,
Ah, teško je snažan biti,
Ta i kamen postojani
Jača sila kida, dubi.
Šapat čeda kroz plač bolni
Samo jadno što ne svisne,
Zar sudbine udarac je neotkloniv, neumolni?
Ta njegovo malo srce
Tako se je rastužilo,
Ah, da umre mati njegva,
S njegve tuge plakalo bi nebo isto
I ono bi tužno bilo.
Shvaća boli tužnog zbora
Čovjek onaj u bjelini.
Ostavile i njeg misli posve sama... u daljini.
Nemoj plakat, srce malo,
Poduzet će u bjelini čovjek onaj
Sve, što je u njegvoj ruci.
Zna on dobro, za ono biće
Nadoknade više nema,
Ono samo za njih živi
I hladnoću doma grije,
Zašto, Bože, željenima život kidat?
Nesvršena još zadatka, al' se teško, teško mrije.

U predsoblju ko skup mrtvih
Nijemo šuti . . .

A kazaljka tam na uri ko puž puzi
Ko u grobu svud tišina . . .
Samo katkad zaškrguće stisak kliješta,
Zveket noža odbačenog
I muk opet . . . . . .
Iz ralja smrti, znojna čela,
Trga biće željkovano ruka vješta.

Otprla se ipak jednom vrata ona,
Što sve blago sakrila su
A kroz mozak kano struja
Pitanje je proletjelo: je li diše?
Ta život se njen o vlasi jednoj njiše.
I izađe onaj čovjek u bjelini:
Na rukama digne tužno, malo čedo,
A ovo će: »Mamica je, jelte, živa?«
»Jeste, dušo«, reče čovjek,
»Al' umorna je samo jako,
Pustimo je neka sniva . . . . .«
I srce malo što bje tužno,
U taj čas je zaigralo,
Samo kada majka živi, nada tu je,
Nevinčeta pogled blažen zahvaljuje.
Neopažen samo jedan
Sudionik ovih boli
Željom živom šaptao je:
Ah, vi ljudi u bjelini,
Ne liječite samo rane,
Već potoke silnih suza
Neka vaša srca suše,
Tad će mnogom nada izgubljena
Povratit se s vaše duše.

Čovjek jedan to vas moli,
Čujte ljudi u bjelini,
Ljudskih patnja čujte boli,
Ta budite zvanja vašeg apostoli!



OTAC

Od polnoći jedne noći pa do zore,
Ko vječnost je cijela bila.
Ne, da dođoh iz tuđine,
Pa me ne bi kosa sijeda prepoznala,
koja mi je život dala.
Neg' te noći, i dotada još nikada,
Oca mog sam gledo suze.
Rukama je zastro lice
I plako je bez jecaja.
Što mislite, zašt' je plako?
Rad kravice.
Pisala mi tada mati, neka dođem,
Njezin list je tako rijedak . . .
I ja pođem, nostalgijom doma vođen.
Naherena stara kuća
Lijepa mi je, draga, mila
Čežnja uvijek vuče tamo,
Ta tamo je zipka bila.
Putujući slušao sam dahtaj stroja,
Ljude vidjeh tek ko sjene,
Prelazimo šume, polja,
Sad će gora, pa doline
I još niže, pa kućica ona stara,
A u njoj bol uvijek mine.
Pa što ne će . . . .
Samo tam je pogled oca,
Cjelov vrući, drage ruke materine.
Došao sam. Mati plače, otac smrknut,
Slomljen sjedi, ne nasmijan kao prije.
Vidim dobro, da u njem nešto kipi, nešto vrije.
Sinko, reče: »Nemam doma ja ni mati, ni kravice«,
I pogleda krušac žuti,
»Da te vidim bar čovjekom, ne sirotom«
Za zašuti . . .
Od mladosti sa materom radi, muči,
Zatekla ga zora rijetko kad u kući.
Za nj' ni jedna žrtva nije teška bila,

Samo boljak djeci ak' se njome stiče.
Nije kleko nikad ni pred silom kakvom,
Makar znoj mu kapo usred zime ciče.
I sad došli ljudi neki
S punomoćji od lihvara,
A na njima žig je pravde — pravde ljudske —
Došli pratnjom oružanom
I jedan će: »Još plaćena nije daća,
Kuća, zemlja ni kravica nije dosti.«
Ta došli su rad harača.
Sluša otac, tupo gleda i ne shvaća:
Otkud smoći sve, što traže evo ovi?
I pravdu je sebi drukče on zamišljo,
A kad tamo, sve to jači teret novi.
I kravicu hoće vodit . . . . .
»Ne će!« on poviče glasom snažnim
I prope se kao ranjen . . . . .
»Ubijte me, evo duše, šćepajte je!
Jednu kravu samo imam i nju ne dam!
Pustite je!«
I ko mahnit pišti, stoji,
A od ljudi eto onih
Trunak duše da imade barem koji, barem koji . . .
A poglavar družbe ove
Smijucka se, trlja ruke,
A taj smiješak čak za srce oca grize
Pa nesnosne i onako povećava, gorči muke.
»Vežite ga«, prodere se glas silovit.
»Kravu vodi. Zakon glasi: ubit svakog,
Koj organu službe hoće protuslovit«.
Zato suze, ne rad trice, rad kravice
I dugo je za njom gledo . . . .
A velim vam: on je patnji od mladosti jošte vičan,
Stradanja se on ne boji.
Cijeli život sa čela je
Mjesto vode znoj on pio,
Ali nikad, nikad nije
Kao sada slomljen bio.
Zato bole suze njegve,
Zato noć je grozna bila . . . .
A što onda, da ugine ona krava,
Kuća zgori, i sve druge tako redom . . . . .
Da se žuči čaša proli,
Bi li onda srce grizli, ruke trli,
Recite mi, bi li onda čuli boli?!

ORAČU

Tebi, što mjeriš stopama dužine svoje zemljice,
Plugom što prevraćaš mučno po pedalj širine
I brazdu do brazde slažeš,
S poštovanjem pred Tobom prigibam glavu.
Tebi žuljeve hoću cjelovom blažit,
Tebi ove nevrijedne stihove skladat,
Mirisom brazda Tvojih dušu si snažit.
Nebesa kad prokleše još čovjeka davno,
Bog je zaplako . . . .
Bješe mu žao, što učini tako
I blagoslov prvi Tebi je dao.
Što korjen je biljci,
Što kući su temelji čvrsti,
Brodu što sidro je i luka sigurna za vremena burna,

To Ti si ljudskomu rodu, oraču:
Temeljac, čuvar mira, nosilac dobra svakog,
Samo od zemljice svoje tek očekuješ za trud svoj plaću.

Da, mučni su koraci Tvoji . . .
Ti možeš tek stisnuti zube,
Jer sudbinu još drugi Ti kroji.
Svejedno je Tebi, bio u mjesecu zadnji il' prvi,
Na dlanima teškim tek žuljevi i oni debeli, tvrdi,
Iako u njima ima tople bratske, ah najviše čovječje krvi.

Oh, kako je široka zemlja mati
I brazde posvuda jednakim mirisom mire,
Koliko li na njoj orača moglo bi stati,
Koji bi jednako slušali ševe poj,
Al' ne bi tako ko sada krupan i gorak sa čela kapao znoj,
Da oni, koji ne osjećaju miris zemljice Tvoje,
Tebi, čuvaru mira, polože u ruke račune svoje.

Zarini ralom oraču, snažno u zemljicu dragu!
Ne daj, da ga pretvore u neman grdnu, sijača
smrti,
Jer poslije još krupniji i gorči sa čela bi kapao
znoj,
I plakala bi ševa, ni djevojkin za dugo ne bi se
čuo više poj.
A zemljica natopljena krvlju orača bi prestala
mirit,

Umjesto spokoja, prokletstvo u duši, a zemljicom
korov se širit.
Ah, ljubim Ti brazdu, zemljica mati,

A Tebi, silni oraču, neka je cjelov bratski,
iskren i vruć
I bratu ću Tvome daleko tamo to reći:
U rukama Tvojim, u dlanima teškim, neka je
svijeta sudbine ključ!



SUZE SIROTANA

Lutao sam strašnom noći,
Al' da pričam kom je znana?
Ko varnica sa nakovnja, padalo je bezbroj zvijezda
Usred noći u hladnoći
Mnoštvo suza sirotana.

I noć nijema, vječno šuti . . . .
Skriva jade, bezbroj rana . . . .
Samo znalac ovih zvijezda, ko lutalac u svemiru,
Iscjedene, izgažene,
Vidi suze sirotana.

Od lutanja sustao sam . . . .
I što spazih: zvijezde lete sa svih strana
I kamen je tvrdi bio, al' se smekša i produbi
Sred vrleti, ne mogući odoljeti
Vaju suze sirotana.

Dotle tamo u raskoši
Ljudi slave boga Pana,
Oči stišću, uši gluše orgijama,
Da ne vide, da ne čuju bijes, oluju:
Kletve suza sirotana.

Zar da vičem za gomilom pravde radi?!
Ta je vika, oh, već tako otrcana . . .
Pakla sila bi se slila sa nebeskim vihorima —
Sa zemljice, da Bog čuje glas oluje i pogleda
Vruće suze sirotana.

Pođi sa mnom, ta i mene smrt već vije, koprena
mi oči krije . . .
Zajednički bar nam bit' će stanak neba tam
zvjezdana:
Rekli su mi: topao je, ne griju ga ljudske grudi,
Nema boli, nit tam teku
Gorke suze sirotana . . . .



RADNIKU

Crne ko ugljen ti ruke,
Na njima od rada ko đonovi žulji
I boli . . . . .
Ah, kad čovjek je samo mašina . . . .
Kad život se samo u mukama dulji . . . .

A dječica draga u dronjcima, gola,
Lica izblijeđena, ispijenih oči,
Te živote mlade, što još živjeli nisu
Bespomoćno gledaš, kako crv smrti toči.
Katkad samo uzdah ili krik prigušen,
Al' tama je svud gluha, svud traci su noći.
I ljudi se dive hrpi piramida,
Što Egipat straže sa visova svojih,
Palačama, stroju, lijetalu u zraku,
Ali trag ne vide krvi žuljeva tvojih.

I smislili su oni, koji vladat hoće
Kao lijek ti ranam razne teorije:
Jedni, da ti stroj si
Bez srca, bez duše, bez ljudske topline,
I problem života su riješili time,
Da priznaš, da je život produkt materije.
A drugi pak siti i mudruju umno,
Kad muka prepuna je i mjera već svaka,
Kad pest ti se stišće, a zubi zaškripe
Taj vapaj za pravdom, da je nosilac mraka.

Zdravo žuljave ruke, i leđa pognuta zdravo,
Pred vama glavu ja smjerno otkrivam,
Sve snage svoje u jednu slivam
Da mogu, moj druže,
Tvom uskrsnuću pridonijet
Ah, nek je moj mali bar dio,
Da vidim na kruništu tvrde, krvave žulje.
Žulje, rad kojih i žito zrije,
Rad kojih i divno miriše cvijet.

Sada još uvijek bespravne, spete,
Ali već gledam ja one trene svete,
Kada će si pružiti žuljave ruke
Dva mučenika, seljak i radnik
I više ih ne će nitko razdružit.
Sila, nepravda, sve patnje će mrijet,
I samo će onaj k oltaru krunidbenom stupit,
Koj' umom ih dlanima žuljnim pokreće taj svijet,



NA STRATIŠTU

Vidio sam jednog dana:
Sa zemlje se para diže,
Al' nekako sve crvena, dobri Bože,
Ko od krvi, ljudske krvi.
I sve više u visinu
Pod oblake gore stiže.
Nebo cijelo zarumenje,
A kletve se grozne bliže.
I oblaci silne krvi
Zastrli su svod, vedrinu,
Zemlja mati zadrhtala,
Nije valjda podnijet mogla
Zloća ljudskih svu težinu.
Bacih pogled naokolo,
Na dušu mi ko olovo môra sjede.
Na čelu mi usjekle su za tren bore,
Oh, što vidim, sa svih strana
Pognule se silne gore,
Maknuli se oceani
Sa sjedišta od vjekova,
I svemir se poremeti
Od barbarstva čovjekova.
Vječni Stvorac proli suze
Požalivši čin prokletstva,
Jer njegvih hoće ruku djelo
Rušit čovjek rad svog zvjerstva.

Nije l' dosta patnja bilo,
Ne proli l' se suza dosti?
Bože prosti!
»Mani srce, mani čuvstva.
Postat slavan, silan, velik.
Mjesto duše kamen, čelik,
To je geslo, to je muški« —
Kažu oni sa vrhova
I već snuju klanja nova.
A životi mladi gasnu

Za ideju — zar ne — časnu?!
I čovjek se u vrtlogu muči tako,
Stvara pako.

Vjekovima što sam stvori,
Za tren jedan to razori.
Otud suze, otud kletve
One braće satrvene.
Otud krvci nepokoja,
Otud bijede rascviljene.
Zašto »čovjek« ime nosi,
Šapnuli su jedan drugom
Suputnici iz svemira.
Zašt' htje Bogo svemir skladit,
Kad na boli milijona
Gdjekoji od nečovjeka
Smjera svoju sreću gradit.
I otale iz tjelesa jošte toplih
Il'već praška raspršenog
Silna mnoštva ljudske djece
Zastrle su krvne magle
Sve vidike, sve poglede
I svud leži, oh — što vidim,
Slika jada, slika bijede . . . .
Ali znajte, zemni sinci,
Na grimiznim prijestoljima:
I Rim vatra sažgala je
Rad klanjanja hirovima.
Zar časniji vaš je poso?
Znadem mnijenje vaše dobro.
Smislit ćete: rad ideje,
Ili pravde, il već čega . . .
Zar pogodih, silni, je li?
Il' razlike među vama imade li?:
U areni zvijeri divlje
Jaganjcima krv su pile.
Krv je tekla sve u igri, sve u šali . . . .
Silnici su kao i vi
Parom krvi nevinčadi
Zvjerstvo svoje do ludila opajali
Sa gozbama neviđenim u paradi.
A raja je jecajući kletve krila
I patila sve u vjeri, sve u nadi . . .
Ralje smrti vašeg gvožđa
Najvrednijim život gase:

Smrt se šulja po bojištu,
Krvca pišti, raja stenje, zemlja plače,
Vi opiti orgijama
Mirno spite na ležištu.
Al' kap svaka ove krvi
Roditi će život novi,
Jer imala je, imati će
Mnogo srca i topline.
Čuješ li me, što ti pričam,
Na grimizu, bijedni sine!

Zato kletve na silnike
I krv ova rasijana vrije, ključa
I još vapi silnim glasom sva tekuća:
Nek' se mržnje korjen satre
Nek' se ropstvo, sila skrši,
Nek' silnik spozna zvjerska da je,
Što prokletstvo ratom vrši.
Kojim pravom na stratištu
Satrt mnoštvo radenika, braće svoje,
Kada sunce podjednako
Za sve grije, žito zrije . . . .
Čujte, čujte, viče krvca,
Što je tekla žilam srca.
Al' što čujem? Sa grimiza
K meni dopre smijeh pakleni:
»Zašto strijele, avet zraka
I topovi saliveni?
Neka žrtve, neka ginu
U moje slave veličinu.«

Sustao sam, glava klone,
A iz grudi tam se gore uzdah vine
u visine . . . .
Bože, sudi, jao ljudi . . . .
Što učine umišljene veličine!
I lice mi blijedit stalo,
Usta šapću, oči gasnu,
Nebo čuje tek spoznaju poluglasnu:

A h, u l j u d i m i l i j o n a
V i d j e h d u š e t a k o m a l o,
U g d j e k o j e g t e k č o v j e k a
S r c e j e t o p l o z a k u c a l o.

ZRIJENJE

Svud život struji potpunom snagom,
Priroda vječitim zakonom teče,
Iskonska snaga svaki atomak
Na mjesto svoga saznanja meće.

Teško se klasje poljem talasa,
Jedan za drugim valovi plove,
U žuto zrnje sazdana muka
Pretvara duge seljačke snove.

Na trsju jedri se grozdovi tresu,
Njihova bujnost govori smjelo,
Sunčevih zraka, što život kreću
I ruku marnih oni su djelo.

U carstvu svojem, samoći nijemoj,
Duh pionira ideje stvara
I pokoljenju pute taraca,
S istinam novim sumnje obara.

U tihom domu, životnom drugu
Sklopivši oči čedne, blage i vjerne,
»Postadoh majkom«, žena će mlada
I licem kliznu, ko rosa čiste, ovite srećom
suze biserne.

Nečujno ko dan se je rađala miso:
»Zbaciti ropstva sramotne lance«,
Vulkanska snaga već zemljom trese,
U halje suca, s krvava križa, stavlja jaganjce.

S v u d ž i v o t s t r u j i p o t p u n o m s n a g o m,
P r i r o d a v j e č i t i m z a k o n o m t e č e.
P u t e v e n j e n e g e n i j će d u b i t,
P a t u l j a k, k o j i i h r e m e t i t s m j e r a,
S i g u r n o m s t a z o m u n i š t a k r e ć e.

VIZIJA

Pošao sam čudnim putem
Otkinut od svijeta toga
I mislio o koječem:
Kako svemirskih svjetova
Usklađeni su dugi puti . . .
Na planetu ovom našem
Ljeto, zima vječno trči u okrugu.
Kako ljudi gospoduju, žito raste,
Svijet gladuje, čovjek mrije,
Nov se rađa i taj opet muči, radi, stiče,
Jedan drugog ljubi, mrzi
I nestaje ko roditelj njegov prije.
Srce ljudsko nemirno je,
Za srećom ono uvijek teži,
Samo sreća problem to je
S perspektive razne gledan.
Djelomično po gdjekoji ga i riješi,
Ali posve vrlo rijetki.
Rješavanja, ali on je
Za čovjeka vazda vrijedan.
Gledao sam titraj srca,
Što kucaju nesebično za drugoga
I osjetih čuvstvo sreće tih srdaca.
Al' trenutak samo jedan,
I to srce radi patnja
Onih mnogih, što stradaju,
Postalo je nesretnikom,
Između' mnogih eto jedan.
Srce dobro sretno bješe,
A sada eto tek siromah strven, bijedan.
Pitajte se: »Može li čovjek sretan biti,
Kad nesreća brata stire?« . . .
Al' vjera moja posta veća
U beskrajno, vječno Dobro . . .
Oh, trenutak takav rijetki
Sadržaj je on života,
Kad taj ključa . . .

On nam daje snage nove,
Rad boljitka pokoljenja,
Radi onih, što dolaze,
Na pregnuće on nas zove.
I misleći popostadoh . . . .
A puteljkom u čas ovaj dođe žena,
Snažna, brza, s putnim štapom u rukama
U haljine neviđene obučena.
»Gledala sam misli tvoje, moj putniče,
Bje mi žao, što razbijaš glavu njima.«
I koprenu s lica skine, pa mi reče:
»Ja sam vječnost, kroz stoljeća povest ću te.
Srest ćeš ljude s rajske bašče protjerane
I što bit će ljudi istom,
Ali nerođene jošte.
Sresti ćemo silna mnoštva, svijete cijele,
Srest ćemo ih umne, hrabre, skromne, vrijedne,
Samo jedno ne ćeš sresti
Ne ćeš sresti tek anđele«.
I već brzim koracima
Krenuli smo kroz stoljeća,
Tam u davno, davno doba
Čovjekova još proljeća.
Vidjeh ljudi bješe malo
I svi bjehu po rođenju braća bliska.
Al' već tad je ljudsko srce
Zaigralo prvi puta
Za štapićem sile, vlasti,
Ne pitajuć, da l' će koji baš s te želje
U vlastitoj krvi strven prvi pasti.
Ta svaki je bio mnijenja,
Već kad se rodi miso taka,
Da najbolje bit će tada,
Da on vlada.
I mržnja je, kleta mržnja,
Ljudskim srcem zavladala,
I za vlašću želja pusta
Po zemljici svud okolo
Braću je onu rasijala.

Stoljeća su opet prošla.
Vidjeh ljudi, al' već mnogo,
I mržnja je — njegovana u grudima —
Porodila čedo svoje:

Mržnju među narodima.
I mati zemlja pusta jošte
Posta poljem razbojišta,
Slavlje slavi jačeg sila . . .
Instinkt zvjerski prikriveni
Ko tat u duši se je krio,
Na bogove i robove
Ljude je one podijelio.
Pravde, istine i slobode —
Ideja je u red jedan,
Sve što vapi, zbila, slila
Al' je slaba, slaba bila,
Da ih povede do kruništa,
Ta istom se je porodila.
A sad gledaj, reče žena, onog tamo,
Što klanjaju mu se puci.
Pred njim u prah svi padaju
Od robova, razne kaste do vrhova,
Ta sudbina njihova je
U njegovoj možnoj ruci.

I sad gledaj eto Onog
U priprostim haljinama . . .
Snagom duha nad patuljke
On se diže u visine,
Ljubav i mir propovjeda
A slijedi ga roblje, bijeda . . .
Al' ideja njegova će pokretati
Milijone sljedbenika,
Povijest će tek krvlju opisat,
Pred kim oni puci drhću,
Nečovječan vijek silnika.

I sve dalje obijajuć
Ah, stoljetne duge prage,
Obišli smo sve do danas
I svud sreli dva tabora,
Čija lozinka vjek je ista:
Borbu vodit do istrage.

Sad smo prošli prošlost mučnu
I ljudima reci tamo,
Da nauče nešto stoga . . .
I htje nestat opet s vida,

Već bje putem, kojim je došla
Upravljena njena noga.
Zaklinjah je, kad već vidjeh, što je bilo
Da mi reče, što će biti.
Sjetila se, da sam čovjek,
Adamovo dijete s raja,
I povela me u budućnost tam daleku . . .
Duga bješe, već pomislih,
Našem putu nikad kraja.
Al' najednoć ustavi se gorda žena
I tad shvatih, zašto bješe žurba njena.
I žena će: »Stoljeća će proći više,
Neg' je prošlo od postanka,
Dok će takav čovjek živjet,
Dok će ime »čovjek« s pravom nosit«.
Na brežuljak povela me,
Da mi vidik bude veći,
Da radujem se barem malo
Čovjekovoj pravoj sreći.
Vidjeh ljude, ne ko danas,
Drugačiji oni bjehu.
Kroz vjekove postao je čovjek bolji,
Ne zna mrzit, nego ljubi,
Stiče za se kolko treba,
Da svi drugi tako žive,
Sebičnost, a i zloba ko nekada
Na nj ne vreba.
Kasta i svih poniženih nema više,
Već ne vidiš raskoš jednog
Umiranje onog drugog tam u bijedi,
Koliko radi — svaki samo
Toliko znači — toliko vrijedi.
Seljak, radnik il svećenik
Naučenjak, učo, liječnik,
I još mnogi, mnogi drugi
Svi su jedni, jer su ljudi.
Sav balast, što krv ispija
Zbacio je čovjek s leđa, s grudi.
Al' srce zato jošte uvijek
Za skrivenim teži, žudi.
Tu buntovnost njegova je
U tom vijeku na vrhuncu,
Al' zvjerstva onog više nema . . .
Pantera čovjek drugu nije

Ko u mojem vijeku sada.
Kako, zašto?, ženu pitam.
Nasmjehne se ona na me
I ponosno, kratko reče:
»Ruka rada, usklađena s umom, srcem,
ona vlada«
Al' ne vlada ko u tvom vijeku
tamo sada.
I čovjeka dovela je
Ova ruka k uskrsnuću,
U žuđenu rajsku bašću,
Koju čovjek htijenjem, radom stvori
Gdje ne teži se za vlašću.
Već posao, rad se vrši
U toj bašći rajskoj, znate,
Nema krvi prolivene,
Ni topova, niti mržnje, niti himbe,
Već smirenje groznog onog . . .
Čovjekovog s moga vijeka.
Ali duhovna smirenja čovjek nema
Borba nije više tijela, stroja
Već nemirna duha čovjeka, revolucionera . . .
Zato zemlja nije tijesna,
Duh ne trpi sapinjanja.
On se vine u visine, bez granice u daljine . . .
(U mom vijeku samo zato
Da načini i duhovne i fizičke pustoline).
Otkrih glavu i prošaptah:
Zdravo, vijeki vi daleki,
Zdravo, bašćo željkovana!
Prah kostiju naših davno,
I potomstva nestati će,
Kad čovjekom, čovjek bit će.

